

Ker so utrakvistične šole nekaj sramoten madež in rakrana na našem narodnem telesu, zato bi bilo nujno potrebno z njimi pomesti, kar je celo lahka stvar. Opiraje se na gori omenjeno razsodbo upravnega sodišča, naj vložijo interese občine in krajni šolski sveti pritožbo zaradi nemškega učnega jezika potom inštanca in — zmagali bodo sigurno. Ker pa je učiteljstvo takih šol nezavedno in od njega ni pričakovati, da bi navedlo interesovane faktorje k temu koraku, naj prevzamejo to velevažno narodno misijo narodno-zavedni tovariši sosednih šol. V mnogih slučajih bi se nudila prilika za tak posel tudi pot. učiteljem družbe sv. Cirila in Metoda, oziroma njenim podružnicam.

Z ozirom na navedene zakonite določbe naj si torej slovensko učiteljstvo učne načrte prikroji tako, da se uči nemščina vbodoče kot neobvezen predmet, in sicer samo za one otroke, ki se njih starši v začetku šol. leta prijavijo za ta pouk; vrhutega pa nemščina ne sme odjedati učenih ur materinščini, kvečjemu kakemu manj važnemu predmetu. Ker pa so vsi predmeti več ali manj važni in za splošno naobrazbo, ki jo naj po ljudska šola, neizogibno potrebni, zato bi kazalo par ur za nemščino kot neobvezen predmet dodati — (kjer je to vobče mogoče) — za te ure pa dotično učno osebo posebe nagraditi. Po kateri pravici naj bi se namreč slovenski učitelj ubijal z več predmeti in tlačnil več ur kakor njegov nemški kolega ob isti plači? — V doslej utrakvistične šole pa se — to spada tudi k reviziji učenih načrtov. — uvede za vse razrede slovenski učni jezik!

Za tako ureditev ni treba prositi nikogar za dovoljenje, a tudi ne imeti najmanj strahu pred morebitnim preganjanjem ali zasledovanjem „odzgoraj“. Učiteljstvo in krajni šolski sveti imajo za vse navedeno po zakonu dane in zanjamčene pravice; oboji pa si naj bodo v svesti dejstva, da morajo državni osnovni in državni ljudskošolski zakon izvrševati sami in da jih v tem ne sme nihče ovirati!

Naše šolske zahteve v proračunskem odseku.

Proračunski odsek je dovršil razpravo o proračunu naučnega ministrstva. Posl. Ploj je ponovno zahteval veljavnost izpitov in študij na zagrebški univerzi. Nato je zahteval ustanovitev slovenskih ljudskih šol v Istri, oziroma državne podpore za že obstoječe. Nemški nacionalci M a r c k h l je zopet ponavljal obrabljeno in stokrat ovrženo frazo, da manjkajo predpogoji za ustanovitev slovenske visoke šole. Posl. C o n c i je izjavil, da bo obširno govoril o italijanskem vseučiliškem vprašanju, ko pride tozadavna zakonska osnova v razpravo po sprejetju proračuna. Upa, da bodo druge narodnosti Italijane podpirale pri tem vprašanju, kakor so se tudi Italijani že izrekli za ustanovitev njihovih vseučilišč. — Nemški liberalci D' E l v e r t je izjavil, da se Nemei ne protivijo vseučiliškim zahtevam drugih narodov iz kulturnih ozirov, marveč zato, ker se boje, da bi to škodovalo nemški narodnosti. — Posl. V u k o v i c je zahteval ustanovitev navtične šole s hrvaškim učnim jezikom v Istri in uvedbo slovenskega jezika na obrtni šoli v Trstu.

Proračun je bil na to odobren. Slovenci smo pri tem odšli zopet — praznih rok. — Uresničenje naših šolskih zahtev je tako zopet odloženo za vsaj eno leto, ako ne več! Slovenci naj plačujejo davke in — čakajo!

Obrambni tečaj v Ljubljani.

Z veseljem opažamo v zadnjem času, kako si zanimanje in smisel za narodno-obrambno delo osvaja vedno širše kroge in vedno več pristavev po vsej naši domovini. Vsakogar mora ta pojav napolniti z radostjo in zadovoljstvom.

Da dobi to splošno razpoloženje tudi potrebno smer in potrebno vsebino, je sklenil manjšinski odsek akad. društva „Adrije“ v Pragi prirediti letos o priliki glavne skupščine C. M. družbe v Ljubljani obrambni tečaj. Ta obrambni tečaj bo pri nas prvi svoje vrste in bo izkušal izpolniti tiste vrzeli, ki jih danes še nahajamo v narodni obrambi.

Navdušenje za narodno stvar je danes pri nas skoro že vsesplošno; čutimo tudi nekako razpoloženje na boj z odviki sovragi in tudi potrebno trdno zaupanje v zmago in boljše bodočnost našega malega naroda se je

že dostavilo. Toda to še ne zadostuje. Treba je iti še korak dalje. Treba je dognati, v koliko je to naše zaupanje v bodočnost naroda opravičeno, treba je dati bojnemu razpoloženju bojno polje, treba je navdušenje izrabit, praktično udeležiti, kratko: treba je programa naši narodni obrambi za letošni in za bodoča leta!

Ti razlogi so privedli praški „manjšinski odsek“ do sklepa, prirediti obrambni tečaj.

Da preidejo misli in predlogi, ki se bodo razpravljali na tem tečaju, v najširše vrste, se bo vršil tečaj dva dni pred letošnjo slavnostno skupščino C. M. družbe v Ljubljani, in sicer dne 1. in 2. malega srpana. Nadejati se je, da poseti vsaj večina tistih, ki bodo zaradi skupščine in veselice prišli v Ljubljano, tudi pragmatično skupščino vseh slovenskih narodnih delavcev, namreč — obrambni tečaj.

Obravnavala se bodo samo vprašanja, ki se tičejo neposredno našega naroda, ki so za njega in baš v sedanjih dobi največje važnosti. Tečaj bo resen in znanstven, kar je že razvidno iz točk njegovega dnevnega reda.

I. dan (1. mal. srpana) 1. dopoldne:

a) Pangermanizem in „Drang nach Süden“ (poroč. dr. Ryba iz Trsta).

b) Ljudsko štetje, uradno in zasebno (govori L. Brunčko).

2. popoldne:

c) Problem notranjega izseljevanja in priseljevanja; statistika; organizacija (razpravlja Janko Mačkovšek).

g) Organizacija naše gospodarske obrambe (referira dr. Gregor Žerjav).

II. dan (2. malega srpana) 1. dopoldne:

e) Manjšinsko šolstvo (poroč. L. v Brunčko).

f) Naš položaj ob narodni meji na Korškem (razpravlja potovalni učitelj C. M. družbe Ante Beg) in na Štajerskem (potov. učitelj C. M. družbe Ivan Prekoršek).

2. popoldne:

g) Narodni položaj na Gorenjskem in Kočevskem (govori Ante Beg).

h) Primorsko — Trst (podaja Ivan Marija Čok iz Trsta).

Zadnje točke programa nam bodo nudile jasno sliko, celotni pregled našega narodno-politiškega posestnega stanja v naših najbolj ogroženih pokrajinah. To bo naša bilanca, stvarna, resna, nepristranska in odkrita. Vsakemu predavanju bo sledila debata in zaradi stvari same je želeli, da se te udeležijo čim največ izkušenih narodnih boriteljev z vseh koncev in krajev naše domovine. Debata naj bo glavno, posamezna poročila bodo dala k njej le podnet.

Obrambni tečaj bo tisti forum, pred katerim se bodo razpravljale vse hibe in pomanjkljivosti naše narodne obrambe dosedaj in se bodo podajali predlogi, nasveti, načrti za našo narodno obrambo vbodoče. To velja za posamezne pokrajine in za vso Slovenijo sploh.

Stvarna, resna kritika bo dobro došla, ker je taka kritika vedno prvi korak k ozdravljenju razmer. Dnevna politika bo predmet debate le v toliko, v kolikor je to neizogibno. Obrambni tečaj bo političsko nepristranski, motril bo razmere izključno z narodnostnega vidika brez ozira na levo in desno.

Zato so vabljeni vse samoupravne korporacije (občine, šolski sveti itd.) iz obmejnih in ogroženih krajev, vsa resna obrambna in kulturna društva — sploh vse, kar se za narodno obrambo zanima. Spoznajmo se, priznajmo si neizprosno hibe in napake, pogledimo svoj položaj, začrtajmo si pot — in potem krepko naprej, na delo!

Pri p o m n j a: Tečaj bo pristopen le tistim, ki so svojo udeležbo pravočasno prijavili in se izkažejo z vabilom. Kdor se torej misli tečaja udeležiti, naj se zgleda upravnistvu „Slov. Branika“ (Ljubljana, Tržaška cesta 33), ki mu na prijavo pošlje vabilo. — O tečaju se namerja izdati knjiga, ki bo obsegala referate in debato v izveščju; kdor si jo misli naročiti, naj to prijavi istotam.

O enakopravnosti učiteljic in učiteljev.

Namen imam izpregovoriti par besed o pravicah, ki so nam občinskimi tržaškimi učiteljicam prikrajšane, o pravicah, ki se nam brez utemeljenosti odrekajo. Kdo nam jih odteguje, kdo odreka! Nihče drugi nego uprava naše šolske oblasti! In vendar so te pravice ničmanj ko vnebovpijoče, ako se zamaknemo

za trenutek v sistem dandanašnjosti, v velesilno organizacijo napredka, oziroma v vsestransko pretresujoče vprašanje, ki ima — liki čoln — dva različno nazivljajoča se konca: dolžnost — pravica, ali ki se — liki vihrajoč prapor — izraža z dvema ekspresivnima barvama; trud — plačilo.

Že samo razmotrivanje o tem pojmu se nam predočuje najnaravnejše in preprosto, da isti, kdor opravlja vestno svoje dolžnosti, sme z vso žilavostjo in brez vsakega obostavljanja podjarmiti svojemu delovanju in početju podrejene zahteve.

Ali ravnotako samo ob sebi umevno bi nam pač moralo biti tudi prepričanje, da nas v tem našem najnovejšem stremljenju podpró s prožno pripravljenostjo zlasti oni, ki jim smo po duhu v najbližjem sorodstvu. Mislim na naše tržaške tovariše. Toda dvomim, da utegne izpasti tako. Zdi se mi celo, da se ne varam; ako bomo učiteljice primorane trčiti ob odpor svojih — ob drugih prilikah sicer kavalirskih — tovarišev. Zdi se mi, da bi se nevoljno zganili celo flegmatiki in ravnodušneži, ako bi preveč dvorano mestnega sveta ugodno reševanje naše ženske ravnopravnosti v plačilnem genru z našimi tovariši. Do teh pesimistiških odduškov me navaja misel, ki me vodi za nekaj let nazaj. Takrat smo se namreč sestale vse tržaške mestne učiteljice, italijanske in slovenske, ljudskošolske in meščanske, ter — sklicevaje se na utemeljene podatke — zahtevale enakopravnost z moškimi glede pokojnine in letne plače.

Dotične takratne enquete pa niso takozvane naše prvakinje najbrže niti dovoljno zabelile s primerno začimbo, drugače bi slavni magistrat storil pač kaj več nego je. Našemu izziva-jočemu toplemu objemu se je namreč odzval le shladnim pobožkanjem; namesto penzije in povišanja v bankovcih nas je potolažil le z odpravnino v slučajni poroki. Tedaj sem bila jaz še v učiteljskem razvoju in se nisem niti upala zganiti se, toda danes povem odkrito, da bi mi bila ljubša penasta ničla nego le plehek milodarek. Vendar, o tem bodi vsaj za danes — punetum! Hotela sem le povedati, da so se takratni naši kolegi veselili tistega magistratskega manevra z nami ter izjavili, da bi se bili protivili, ako bi se naše želje rešile priključitve.

Toda pristni kvas, za voljo katerega narašča naj pesimizem do tukajšnjih učiteljev, je ta, da ko so se nedavno — na pragu svoje šolske oblasti — oglasile Furlanke ter so njihove težnje prijekale do našega ozemlja, sem v pomenku z nekim tukajšnjim tovarišem zapazila znatno gubico nad nosom, ki mi je s hripavim sekundiranjem par stavkov razložila dokazovala, da bi onega dne — ko bi slavni magistrat izkušal ugoditi našemu finančnemu koprenju — ne zagostolel ravno slavošpevnega gaudium na našo žensko adresu.

In vendar ne zahtevamo nič takega, kar utegne škodovati našim učiteljem bodisi na materialnosti bodisi na ugledu. Saj naš vzklík po enakopravnosti ne vsebuje škodoželjnega nazadnjaštva, ki bi sunilo naše tovariše v ono kad letnega honorarja, v kateri se sukamo dosedaj me ženske; marveč se želimo pospeti za eno stepenico višje, da sežemo svojim kolegom do ramen, ker jim itak že v trudu... segamo preko brade. Kako ne? Oni počujejo v jeziku, računstvu, zgodovini, risanju in t. d. No, in me ravnotako. — Da! Me smo baš toliko pragmatične ko naši kolegi in... ker spadamo k šibkemu, utrudljivemu in ženskem spolu, zato imamo vrhu vsega vsak teden še po tri ure ročnega dela. Pa ne le, da imamo isti trud, imamo tudi iste šole, isto učenje pred svojimi službenimi leti.

Baš za voljo tega se nas ne sme paragonirati z drugimi uradnicami — železniškimi, sodiščnimi in poštnimi, ki imajo mnogo manjšo plačo ko njih moški kolegi. Postopanje njihovega kasirja je potemtakem docela opravičeno, pravilno in umestno. Točno ustanavljanje enakopravnosti je možno samo med takimi, ki si stoje na enakem stališču razvoja in pomena. Izmed poštnih, železniških in namestniških uradnikov so neki, ki so več del svojega življenja prebili v učenih knjigah in ne posedujejo mature, marveč celo rigoroz. Tem vendar moramo privoščiti znatnejši zaslužek nego aspirantijam in oficijantijam, ki lahko že v osemnaj-

stem letu z igračastim izpitom prestopijo udobni prag svojega urada.

Me torej ne pretiravamo in smemo z mirno vestjo zahtevati enakopravnost, ker v njeno dosego označujemo enak trud in enako izšolanje v primeri s svojimi kolegi. Me smo pač vse kaj drugega nego one venomer predse zroče manipulantinje iz zato jih smemo nadkriljevati tako, da se smemo postavljati svojim kolegom v očičled z baš onim cinizmom, ki ga me utegnemo zaslutiti v njihovi nejevolji. Razjasnila sem, da niso oni prav nič več od nas, ampak da celo manj delajo, ako se domislím tistih treh uric v ročnem delu. Ne umem tedaj, zakaj bi oni morali imeti večjo plačo in večjo stanarino! Čemu ta melatrophia pravice? In zakaj vendar, po katerem paragrafu in postavnem zakonu, po čigavem povelju in mišljenju? Ako smo ženske inferiorno bitje, ki zasluži manjše prejemke, zakaj se pa nas obremenjuje z istim, oziroma večjim opravičilo? — Kam se je vendar skrila zaželena doslednost, da se usoja spačena nezmisel tako gospodovalno vladati s svojim žezlom.

Toda to ravnanje ne sme trajati še dolgo dalje; ono mora naposled itak izpasti iz lastne osi kakor slehrna krivica. Slavni tržaški magistrat vendar ne bo zaostajal za šolsko oblastjo, ki so mu podrejene državne učiteljice, ter ne bo iskal i nadalje razloga, s katerim bi subjektivno ali objektivno omejil naše najnovejše načrte zakaj me imamo ista šolske leta, iste studije ko naši tovariši. In ako hrepenimo po nečem, činimo to le na podlagi nepreklicnih pravic, ne da bi priobčevale svojstev, s katerimi bi hotele součiteljcem škodovati.

Sicer nam v opravičevanje postavljajo naši tovariši marsikaj in med drugim neopravičene podatke, t. j. da potrebujejo denar za tobak in denar za pijačo; da jim je obleka dražja od naše, da morajo skrbeti za družinico oni, ki so poročeni. Navzlic temu hočem biti tako jezična in odgovoriti na vse to s soglasujočimi vzporednicami. Kar se tiče tožbe glede pijače, se mi vidi ravno tako neutemeljena, kakor bi bila moja, ako bi na naslov šolskega odseka zapisala celo jato deziderijev. Povedala bi seveda lahko tudi jaz, da srebam rada chartrenx in rozolij ter da se prav rada obiljujem s pomočjo krimskih in japonskih bonbončkov.

Pa kakor trde naši kolegi, da strastno radi kadijo in vohajo tobak, se smemo pač tudi me ovaditi, da nam izredno ugajajo mamljivo dišeče bosanske smodčice. In pa! Marsikatera tržaška učiteljica — kakor cenijo naši kolegi tobak in cigarete — cenijo kako drugo nazvadico, ki se ne da prebaviti brez srebrnega cvenka.

Da so moške obleke dražje? Da, dražje so, zato pa istočasno tem trajnejše. A kako je z nami v tem položaju? Hm! Dočim zadostujeta moškimi le dve opravi, moramo skrbeti ženske najmanj za štiri obleke vsakoletno, zlasti ker niso naše učilnice zakopane v hribih, marveč moramo paziti na eleganco in čednost celo ob delavnih dneh.

Le zadnja točka, s katero si prizadevajo moški izpodviniti tarčo naših zahtev, se mi vidi uvaževanja vredna. In še ta le deloma. Tovariši trde, da se poročijo in nastopijo naknadno pred nepoznane izdatke in si torej vsaj s svojo prijetno plačico odstranjajo družinske skrbi. Hm! Lahko bi jim vzklíkile: Saj je čas, da za nekaj skrbite, drugače vas vaša plačica utegne napraviti še preobjestne. Saj nimate navade — kakor večina vaših slabše plačenih tovarišic — podpirati istih starih in onemoglih roditeljev ali pa vzeti v svoje oskrbo izšolanje ali vsaj oblačenje in obutev svojih mlajših bratcev in sestic! Zakaj, ako je kaj takih — svojim koleginjam v tem sličnih — je gotovo tako malo, da ne zasluži zaradi njih privilegija pred samostojno žensko vsa moška četa. Toda jaz nočem iskati dlake v jajcu, da bi z njo šeegetala razburljivo živce svojih tovarišev, marveč hočem celo uvaževati gori omenjeno zadnjo točko. Mislim namreč, naj slavni magistrat celo poviša mesečno plačo vsem onim tovarišem, ko dospo do spoznanja, da ne mogo živeti brez ženske, toda istodobno naj nas postavi na isto prijazno stališče, na katerem sede že sedaj naši učitelji; zavrti naj nas v kolo, v katerem udarja takt in tempo po izpolnjenih dolžnostih in prebitem trudu.

Enakopravnost moramo doseči, ker spada le-ta k našim pravicam, moramo, ker ona ni le kaprica našega službenega delovanja, marveč

glorija, ki nas mora obsenčiti, da bomo delovali z večjo verno, da se potrudimo z jačjim zanosom, saj bi nas vzpodbujala že misel na doseženo zadoščenje.

Enakopravnost s svojimi kolegi zahtevamo, ker nam gre. In zato, ker nam gre, hočemo stopiti na isto tehtnico, na kateri tičijo že oni sami, da se z njimi dobrovoljno zazibljemo v sladki zavesti na toli pogrešajočo enakopravnost.

A na dobrovoljnost naših tovarišev nočem dalje razmišljati, da bi nam te skromne želje ne privoščili, marveč gojili napram nam neprijazno zavist. Ne, nočem jih več sumničiti kakega odpora, marveč hočem rajša upati na njih plemenitost in kolegialnost.

Trdno se organiziramo naše italijanske tovarišice, in ker čujem, da jim italijanski mestni svetovalci gredo po večini na roko, upam, da se tudi naši slovenski poslanci zavamejo za nas, kadar se bo v municipijski dvorani razpravljalo o tem vprašanju. Zakaj ako nam slavni magistrat poveri enakopravnost vsaj v mesečni plači, ne naredi s tem prav zapravnikake žrtve, ampak podeli le del onih pravic, ki nam gredo!

Marica Gregoričeva.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani, registrirana zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca maja K 139.969.11.

Naznanilo. Kdor želi od zadrge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2.2.—1/2.3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Slavnim šolskim vodstvom.

Slovenska Šolska Matica je priredila novo, v umetniškem oziru mnogo lepše izdajo "Spominskih listov" v barvah in v bolj priročni obliki na trdem papirju. Slavnim šolskim vodstvom priporoča odbor Slovenske šolske Matice, da si naroče ob sklepu šolskega leta te krasne "Spominske liste" v velikem številu ter s tem razbremeni Slovensko šolsko Matico, ki se ni ustrašila ogromnih stroškov za prireditve nove izdaje. Naročila sprejema Učiteljska tiskarna v Ljubljani, ki je pripravljena preskrbeti na željo tudi primerne okvirje. Pri večjih naročilih (nad 100 izvodov) plačuje poštino tiskarna. Cena posameznim izvodom je 20 vin.

Henrik Schreiner, Ljud. Pivko, predsednik, tajnik.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski okraj namerava zopet zborovati dne 3. julija t. l. V to svrhu prosim cenjene društvenike in družtenice, da se blagovolijo do 19. t. m. pri podpisnem oglasitvi s kakim aktualnim podavanjem ali da mu blagovolijo vsaj naznaniti, katero podavanje žele imeti na dnevnem redu. Vpošljejo naj se vprašanja za vprašalno skrinjico, razni nasveti itd., da bo mogoče sestaviti dnevni red, ki bo vsestransko ustrežal.

Franc Brinar, predsednik.

Slovenjebistriško učit. društvo je poletelo dne 2. tm. v prijazne Poljčane; zborovanja se je udeležilo lepo število društvenikov. Predsednik Kokl pozdravlja v svojem nagovoru še posebno došle goste: gospo Španovo, ter tov. Dobnika iz Ponikve in tov. Černeja iz Griž.

Izmed dopisov omenja sledeče: zahvalna pisma dr. Bezjaka in nadzornika Schmoranzerja za častitelo povodno imenovanje; dopis Prve češke glede učiteljskih zavarovanj. Soglasno se zatem odobri sklep predsednikov učit. društev v zadevi poslovnega jezika pri okr. učit. skupščini.

Delegatom k zborovanju "Zaveze" v Rudolfovem se izvolita gea Fani Novakova iz Poljčan in tovariš Anton Špan iz Slov. Bistrice.

Pri predlogih omenja tovariš Polanec majhno število učiteljskih abonementov pri Slov. šolski Matici. Izmed 53 učiteljskih oseb okraja jih je vpisanih le 11, kar je pač sramotno.

Po zborovanju nas je povedel tov. Lud. Černej s skiptikomom v štajersko Švico, prekrasne Solčavske planine. Jasne slike s primernim tolmačenjem našega priznanega šolnika so nudile navzočim izreden užitek. Za njegovo prijaznost ga je presrečno zahvalil društveni predsednik tov. Kokl.

Končno še budi izrečna zahvala tovarišu Svetlinu, ki je povabil zborovalce v svojo pri-

jazno gorico kakor tudi njegovi gospé soprogi za izborni postrežbo v gostilnici "Ob Boču."

Učit. društvo za slovenjegraški okraj je zborovalo dne 11. maja ob 4. popoldne v prijaznem Šmartinu p. Slovenjgradu.

Hudourni oblaki, votlo bobnenje in izza meglenih gorá svetlikajoči se bliski so nas spremljali namesto božajočega pomladanskega solnca, a v kljub temu je bila udeležba — častna. Da, da, stanovska zavest, čut do resnega dela, nesebična ljubezen do šole in domačega roda, v ožgled današnjega položaja z elementarno silo prodirajoče spoznanje o pomenu in moči organizacije in njega udejstvovanje — niso bajke o današnjem učiteljstvu, o tistem učiteljstvu, na katerega bližnje iz zgolj političkih motivov brezsrčni nasprotnik ožen in žveplo — ampak so kremeniti stebri in trdna opora pri njegovem vzgojnem delu v šoli in med narodom, zanesljivo orožje v kruti borbi za — kruh.

Zato pa kvišku svoj prapor! Mogočno vihraj do najoddaljenejšega tovariša in ga vabi pod svoje okrilje, ulivaj mlačnemu v srce ljubezen, omahljivcu pa pogum ter ostani vedno in povsod verna priča našega dela!

V tem smislu pozdravlja tudi tov. predsednik došle (posebno novopristopivša tovariša Sinigoja in Pavlina) ter izraža popolno zadoščenje nad obilno udeležbo.

Izmed dopisov je omeniti Zvezino okrožnico št. XVII. zadevajočo rabo slov. poslovnega jezika pri okr. učit. konferencah, čemur se ugodi. Tudi okrožnica št. XVIII. v kateri stopa prvič novi odbor pred nas — ter podaja svoje poročilo o delegacijskem zborovanju v Celju — se vzame z odobravanjem na vedenje. — Tudi okrožnici XIX., v kateri se prosi za vpošiljatev letošnjih (1910) članov društva kakor za njih denarni prispevek Zvezi po 1 K, se ugodi.

Nad vse zanimiva točka dnevnega reda je bila točka: Preuredba obstoječih učnih načrtov za ljudske šole. Tok misli je izprožil naš vrli tovariš Fran Vrečko in v obliki prostega razgovora so vrela na dan mnenja posameznikov, se izpodbijala, jasnila, utrjala, dokler se ni izkristalizovalo kleno zrno skupnega posvetovanja.

Končno se opozarja, da se zborovanje ne vrši 16. dne rožnika, ob 4. pop. v Slovenjgradu, ampak 19. dne rožnika, ob pol 11. predpoldne istotam. — Na gotovo snidenje!

A.

Goriško.

Predsedništvo deželnega društva za Goriško-Gradišansko nam naznanja, da ne more nakazovati denarnih podpor v pravnih stanovskih obrambnih tožbah, ako se ni že poprej izposlovalo predsedništvu dovoljenja za nastop morebitne tožbe ali za pričetek sodnega postopanja.

Opozarjamo torej na ta sklep občnega zbora vse one tovariše in tovarišice, ki morajo zaradi stanovskih žalitev v sedanjih resnih časih sodnijskim potem varovati in braniti učiteljsko čast. Takoj naj torej vsakdo resnično opiše vsako stanovsko žalitev društvu predsedništvu, da to po temeljitem preišljevanju določi nadaljno obrambno postopanje.

Poziv za pristup kao član u društvo "Učiteljski dom" v Lipiku.

Kupalište Lipik na svjetskom je glasu kao lječilište za bolesti: krvi, želudca, mjeurura, reumatizma, egzudata, išijasa, škrofuloznih i kužnih bolesti.

Kako ove bolesti na žalost svuda u velikoj mjeri vladaju, bit će sigurno i mnogo učiteljskih obitelji, koje od tih bolesti pošteđene nijesu.

Da se učiteljstvu pruži prilika u kupalištu Lipiku protiv spomenutih bolestima uz što neznatni trošak potražiti lijeka, zaključio je potpisani odbor u jednokatnici "Ankin Dvor" u Lipiku za učiteljstvo i njihove obiteljske članove osnovati dom, pod naslovom:

"Učiteljski dom".

Taj će dom imati 20 soba, i to 10 sa dva kreveta, a 10 sa jednim krevetom.

Učiteljski dom bit će počev od god. 1911. svake godine od 1. travnja do 31. listopada otvoren, a prema potrebi i cijele godine, pošto je g. 1906. podignuta uz velike troškove u skladu sa zahtjevima moderne balneologije zimska kupališna zgrada, koja je cijele godine otvorena.

U razdoblju od 7 mjeseci po 30 osoba mjesečno, odnosno kroz cijelu godinu 360 osoba moći će na liječenje doći.

Troškovi, s kojima su izgradnja i kupnja toga doma, namještaja, posteljine i t. d. skupčani proračunani su na 50.000 K.

Da se namakne taj trošak potrebuje je predloženo da 500 lica s prinosom od 50 K pristupe tom društvu kao članovi.

Prinosi su plativi:

1. Pri potpisu K 5—
2. Dne 1. srpnja 1910. 11—25
3. " 1. rujna 1910. 11—25
4. " 1. studenoga 1910. 11—25
5. " 1. veljače 1911. 11—25

sve bez kamata.

U slučaju, da budu troškovi oko osnutka doma veći, to će se nužna glavica bilo većim brojem dionica ili povećanjem dioničkoga uložka namaknuti.

Svaki član dužan je iznos od 50 K točno na ustanovljeni rok uplatiti. Za uplate jamči svojom nekretnom imovinom. Za slučaj zakašnjenja isplate kojega obroka obvezuje se plaćati od dospjelog iznosa 6% zateznih kamata, te za slučaj event. utuženja podvrgava se sudbenosti kr. kot. suda u Pakracu, u čijem je području "Učiteljski dom" u Lipiku.

Upiše li se više od 500 članova, tad će se ona svota upotriebiti za proširenje "Doma".

Prava i pogodnosti člana.

- a) Član postaje suvlastnik "Doma".
- b) Uživati mjesec dana besplatno sobu, kad dodje na red.
- c) Uživati će popust od lječilišne glazbene pristojbe i kupke.
- d) Imati će lječilnika na raspolaganje kroz mjesec dana uz 20% popusta od obične takse.
- e) Uživati će 15% popusta na ljekarijama.

f) U neposredni blizini "Doma" otvorit će se isključivo za osobe smještene u "Učiteljski dom" restauracija, u kojoj je osigurana potpuna opskrba, zajutak, obed i večera uz dnevnu pristojbu od 2 K.

Članovi, koji neće za sebe i svoju porodicu, trebati stana, ovlaštenu su svoju sobu sa s njome, skopčanim pogodnostima iznajmiti, a za iznajmljenje vodit će brigu uprava "Učit. doma".

Za podvorbu, pranje rubenine, uzdržavanje zgrade i inventara dužan će biti svaki član plaćati dnevno 40 fil. za vrijeme njegovog boravka u "Domu".

Prispodobimo li trošak kupališnog gosta za trideset dnevni boravak u Lipiku za 2 osobe s troškom člana "Učit. doma" pokazuje se slijedeće prištednje:

Trošak.	Ne član	Član
Soba za 2 osobe 30 dana dnevno	90	—
po 3 K	40	32
Lječilički honorar za 2 osobe	32	32
Glazbena pristojba po 16 K	90	63
60 kupaka po 150 fil.	168	120
Opskrba za 2 osobe najmanje 280 od osobe	420	247
Ukupno	247	

Prištednje 173 K

Nebude li član svoju sobu za sebe ili svoju obitelj trebao, moći će ju sa s njom spojenim pogodnostima uz najmanju najamninu od 2 K 40 fil. dnevno iznajmiti, što kroz 30 dana čini 72 K, dakle za 22 K više nego li je sam prinos.

Obzirom na veoma koristnu svrhu ovoga pothvata, poziva se p. n. Vaše godspodstvo, da izvolite ovome društvu pristupiti kao član u kojem događaju molimo prilježnu pristupnicu točno ispuniti i pred dva svjedoka potpisati, te skupa sa 5 K pristupnine najdulje do 30. rujna t. g. poslati na g. Milu Jurkovića ravnajućega učitelja u Pakracu.

U Lipiku, dne 14. svibnja 1910.

Upravni odbor hrv. učiteljskoga društva kotara pakračkoga u Lipiku:

Josip Marić, Mile Jurković, predsjednik, podpredsjednik.

Martin Kolar, tajnik.

Josip Stević, Ivka Kramar, Jakov Mekić, odbornici.

Pripomena.

1. Dom je sagrađen prema najmodernijim zahtjevima. U njemu je uvedeno acetilinsko svjetlo, a udaljeno od same kupke 100 m.
2. Pokuštvo je posve dobro.
3. Kada se sakupi dovoljan broj članova, koji su uplatili upisninu, savzati će se prva glavna skupština, koja će izabrati def. odbor, koji će izraditi pravila i "Dom" privesti svrsi svojjoj.

4. Sav novac uložiti će se kod "Učit. štedne i predugamne zadruge u Zagrebu" pod naslovom "Učiteljski dom u Lipiku", a uložnica biti će vinkulirana onamo, da se novac neće vlastniku nekretnina platiti prije, nego li bude molba za gruntovni prenos nekretnina predana. Ne bi li se društvo moglo u život privesti to će se novac članovima do konca siječnja g. 1912. povratiti.

5. Prema tomu neka članovi pristupninu šalju na Milu Jurkovića Pakrac, a ostali novac "Učit. zadruzi" u Zagrebu.

6. Usljed toga otvara se rok subskripcije do 30. rujna 1910, pa se g. g. učitelji, učiteljice, profesori, službujući te umirovljeni iz Hrv., Slav., Dalmacije, Bosne i Hercegovine i ostalih slavenskih zemalja, i prijatelji učiteljstva, koji žele društvu pristupiti, umoljavaju, da se glede pristupnice i informacija obrate na g. Milu Jurkovića, ravnajućega učitelja u Pakracu.

7. Svatko, tko boluje na želudcu reumatizmu disalima, na bolesti krvi i kože itd., može bez novaca doći do gotovo besplatnog liječenja za se i svoje nasljednike dok je živ.

Očitovanje.

Ovime očitujem, odnosno obvezujem se u svojem hotelu "Lifky" članovima "Hrv. učiteljskoga doma u Lipiku, davati cijelu opskrbu uz oštetu od dvije krune dnevno od osobe.

Ta opskrba sastojati će iz:

1. Zajutarka: ruski čaj sa rumom, bijelu kavu ili čašu mlijeka sa jednim kruhom.
2. Objeda: Juha, pečenje po izboru sa povrćem ili ukuhanim voćem, tjestenina po izboru.
3. Večere: jedno meso po izboru po jesti veniku.

U Lipiku, 30. srpnja 1909.

János Dimb.

Očitovanje.

Kojim očitujem, da sam pripravan učiteljima članovima "Učiteljskoga doma" u Lipiku davati ljekove na temelju liječničkih prepisa sa 15 posto popusta izuzev specialitete i bandaže.

Valler Žiga.

Očitovanje.

Kojim očitujemo, da ćemo učitelje odnosno članove "Učiteljskoga doma" u Lipiku liječiti za 20% popusta od običajne pristojbe. Dr. Breitwieser. Dr. J. Nenadović. Dr. Hermann. Dr. Szemerey. Dr. Marschalko Tamás.

* Kupalištno ravnateljstvo daje učiteljstvu 50 posto popusta na kupki i pristojbi u koju svrhu imade odbor opširno očitovanje u ruci.

Podpredsjednik: Mile Jurković.

Srednješolski vestnik.

**** Na c. kr. moškem učiteljsku v Gorici** (v S. Gregoričevem Domu) bo vpisovanje novih gojencev za prvi tečaj za šolsko leto 1910/11 dne 28. junija (v torek) od 3.—6. popoldne, dne 29. junija (v sredo) od 9.—12. dopoldne, ter dne 3. julija (v nedeljo) od 9.—12. dopoldne. — Pri zglativ se je treba izkazati: 1. z rojstnim listom; 2. z zadujim šolskim izpričevalom; 3. z uradno-zdravniškim izpričevalom o telesni čvrstosti. — Sprejemni izpiti za prvitečaj se prično v ponedeljek, dne 4. julija, ob 8. uri zjutraj. — Ako bo na podlagi teh sprejemnih izpitov doseženo dovoljno število prvoletnikov, se ob pričetku prihodnjega šolskega leta (dne 9. septembra 1910) nove zglatitve za prvi tečaj ne bodo upoštevale. — Prijave za vstop v kak višji tečaj se bodo sprejemale dne 9. in 10. septembra 1910, vsakokrat od 9.—12. ure dopoldne.

**** Aprobirani slovenski učni knjigi.** Vlada je aprobirala knjigi: Matek Blaž in Zupančič Jakob: "Aritmetika za 6., 7. in 8. gimnaz. razred" ter Novak: "Slovenska stenografija, prvi del: korespondenčno pismo" za slov. utrakvistične in sorodne šolske zavode. Prva knjiga stane 2 K 20 v, vezana 2 K 80 v, druga 3 K.

**** Dijaški tamburaški zbor** je priredil v soboto na vrtu "Pri jeleni" v Gorici zabaven večer, ki je uspel v vsakem oziru zadovoljivo. Nabralo se je obilo občinstva, ki je z zanimanjem poslušalo vse točke vzporeda, ki so ga izvajali tamburaši in peveci tako, da so želi pohvalo. Na vzporedu je bilo 11 točk. Dijaki so izvršili svojo nalogo prav dobro: vsa čast tamburaškemu zboru in pevce. Bil je lep zabaven večer. Pripominjamo, da je čisti dobiček namenjen "Dijaški kuhinji" in družbi C. in M. Hvala taki mladini, ki se spominja ob taki priliki naše družbe ter podpore vrednih dijakov!

Književnost in umetnost.

Masarykova številka "Omladine". Izšla je skupno 1. in 2. številka "Omladine", glasilo narodno-radikalnega dijaštva, posvečena češkemu vseučiliškemu profesorju in učenjaku T. G. Masaryku, ki je letos praznoval šestdesetletnico rojstva. Vsebinske številke je zanimiva in obsega sledeče članke: Radovan Krivic: Jubilej. — Dr. Ivan Lah: Masaryk in narodnostna filozofija. — Dr. Ivan Lah: Konkretna logika. — Dr. Bogomil Vošnjak: Masaryk sociolog in Slovan. — Radovan Krivic: Življenjski nagovori prof. T. G. Masaryka. — Aforizmi. — Masarykovi najglavnejši spisi. — Vsem onim, ki se zanimajo za nauke velikega slovenskega humanista Masaryka, to številko priporočamo. Pridejaja je tudi dobro uspela umetniška slika Masarykova. Naroča se pri upravnistvu "Omladine" v Ljubljani. Cena 1 K.

Razpis literarnih nagrad. V povzdigu slovenske beletristike razpisujemo na predlog uredništva "Ljubljanskega Zvona" tri častne nagrade za tri najboljše pripovedne spise.

1. nagrada znaša 200 kron za najboljši pripovedni spis, ki obsega najmanj tri tiskane pole.

2. nagrada znaša 150 kron za pripovedni spis, ki obsega najmanj dve tiskani poli, in

3. nagrada znaša 100 K za pripovedni spis, ki obsega najmanj eno tiskano polo "Zvonove oblike".

Celotni rokopisi naj se pošljejo do 1. novembra tekočega leta uredništvu "Ljubljanskega Zvona" z izrečno pripombo, da so konkurenčni spisi.